

**UNIVERSITATEA DE STAT DE EDUCAȚIE FIZICĂ ȘI SPORT
DIN REPUBLICA MOLDOVA**

Cu titlul de manuscris

C.Z.U.: 334.7:378.1+796(043.3)

POPA Ghenadie

**FORMAREA COMPETENȚELOR ANTREPRENORIALE LA
STUDENȚII INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CU
PROFIL SPORTIV**

Specialitatea: 533.04. Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

CHIȘINĂU, 2021

Teza a fost elaborată la Școala Doctorală a Universității de Stat de Educație Fizică și Sport

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

BUFTEA Victor, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS - președinte

DORGAN Viorel, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS, Chișinău – conducător științific

TRIBOI Vasile, doctor în științe pedagogice, profesor universitar, USEFS, Chișinău – referent oficial

HĂMURARU Maria, doctor în științe economice, conferențiar universitar, USM, Chișinău – referent oficial

MITNIȚCAIA Lidia, doctor în științe economice, conferențiar universitar, ASEM, Chișinău – referent oficial

Susținerea tezei va avea loc la 06.12.2021, ora 16.00, aud. 105 (sala mică a Senatului) în ședința Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport din Republica Moldova (str. A. Doga 22, Chișinău, MD-2024).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității de Stat de Educație Fizică și Sport și pe pagina web a ANACEC.

Rezumatul a fost expediat la ”___”_____2021

Președinte al Comisiei de susținere publică

BUFTEA Victor, doctor habilitat în științe pedagogice, profesor universitar

Conducător științific

DORGAN Viorel, doctor habilitat în științe pedagogie, profesor universitar

Autor: POPA Ghenadie

© Popa Ghenadie, 2021

CUPRINS

1. Repere conceptuale ale cercetării	4
2. Aspecte teoretice și conceptuale privind antreprenoriatul în cultura fizică și sport (conținutul de bază al capitolului 1)	7
3. Structura și conținutul metodologic al pregătirii studenților (ciclul II) la disciplina de studiu “Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației în activitatea sportivă” (conținutul de bază al capitolului 2)	9
4. Argumentarea experimentală a utilizării competențelor antreprenoriale în cadrul disciplinei „Antreprenoriat în sport” (conținutul de bază al capitolului 3)	12
3. Concluzii generale și recomandări	21
4. Bibliografie	25
5. Lista lucrărilor științifice la tema tezei de doctorat	26
6. Adnotare (în română, rusă, engleză)	27

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. Transformările socioeconomice care se desfășoară în societatea noastră necesită adaptarea sistemului de învățământ superior la condițiile de management ale pieței, ceea ce impune schimbări în mecanismul economic de reproducere a serviciilor educaționale.

Tranziția spre relațiile de piață este însoțită de creșterea sectorului educației; în toate regiunile au apărut și s-au conturat piețe pentru servicii educaționale. Sistemul de învățământ profesional superior a început să funcționeze conform legilor pieței sub influența mecanismului ofertei și cererii de plată, precum și a serviciilor educaționale parțial plătite și parțial gratuite. Activitatea antreprenorială în domeniul serviciilor educaționale este instituționalizată, este în curs tranziția spre un sistem de învățământ deschis și formarea piețelor locale pentru serviciile educaționale, unde instituțiile de învățământ superior nestatale au devenit principalele subiecte.

Cultura fizică și sportul sunt numite fenomene sociale ale secolului al XX-lea. Sportul a pătruns, într-adevăr, în majoritatea instituțiilor sociale, inclusiv în cele de ocrotire a sănătății, educație, cultură și mass-media. Mulți politicieni consideră sportul o forță unificatoare - o idee națională, care contribuie la formarea unei societăți sănătoase și a unui stat puternic.

O gamă destul de largă de lucrări este dedicată studiului concurenței pe piețele regionale pentru serviciile de învățământ profesional, problemelor localizării mecanismului economic de reproducere a serviciilor educaționale etc. Analiza acestor probleme se reflectă în lucrările cercetătorilor: Șerbina A.V. [19], Galkina T. și Kock S. [9], Jițov E.N. [15], Ukolov V.F. și Sitnikov P.I. [18].

Cu toate acestea, aspectele legate de studiul mecanismelor de dezvoltare a activității antreprenoriale în sistemul sectoarelor de stat și nestatale ale învățământului profesional superior nu au fost suficient dezvăluite, ceea ce a determinat alegerea subiectului de către autor.

După cum a arătat analiza *gradului de elaborare științifică a problemei cercetării*, lucrările enumerate și alte lucrări științifice relevă problemele formării competenței antreprenoriale fie a specialiștilor în funcție (șefi și manageri ai organizațiilor care activează în domeniul culturii fizice și sportului), fie a studenților - viitori profesori, fie a profesorilor de cultură fizică.

Astfel, rezultatele analizei literaturii de specialitate indică faptul că, în ciuda fondului existent de evoluții științifice și aplicative privind aspectele luate în considerare și cele conexe, problema formării competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior, ținând cont de standardele educaționale și profesionale moderne, nu este suficient studiată.

Problema științifică importantă soluționată în cercetare constă în formarea competențelor antreprenoriale la viitorii specialiști în domeniul educației fizice și sportului prin elaborarea și

aplicarea modelului antreprenorului, fapt ce va conduce la eficientizarea pregătirii profesionale a acestora.

Scopul cercetării: fundamentarea teoretică și evaluarea experimentală a modelului și a condițiilor pedagogice pentru formarea competenței antreprenoriale la studenții instituțiilor de învățământ superior cu profil sportiv.

Obiectul cercetării: activitățile de antreprenariat ale studenților din cadrul sistemului de învățământ superior cu profil sportiv.

Subiectul cercetării: formarea competenței antreprenoriale a studenților sportivi în sistemul de învățământ superior de profil.

Ipoteza studiului: s-a presupus că procesul de formare a competenței antreprenoriale a studenților în sistemul de învățământ superior va avea succes dacă se va baza pe:

- un aparat conceptual rafinat (definiții: „activitatea antreprenorială a unui sportiv”, „competența antreprenorială a unui sportiv”);

- tipurile de activități de antreprenariat și funcțiile antreprenoriale (generale și specifice) ale studenților, identificate în timpul analizei practicii și standardelor profesionale și educaționale moderne;

- modelul antreprenorului, creat în procesul pedagogic de formare a competenței antreprenoriale a studenților în sistemul de învățământ superior de profil;

- condiții pedagogice, care asigură eficacitatea aplicării modelului de formare a competenței antreprenoriale în procesul de pregătire profesională a studenților - viitori antreprenori sportivi.

În conformitate cu problema, scopul, subiectul și ipoteza cercetării, sunt formulate următoarele **obiective de cercetare:**

1. Analiza literaturii de specialitate cu privire la esența și identificarea specificului activității antreprenoriale a studentului - sportiv, viitor specialist în domeniu.

2. Determinarea structurii, a conținutului și a indicatorilor necesari formării competenței antreprenoriale a studenților.

3. Elaborarea și implementarea modelului de formare a competenței antreprenoriale la studenți, viitori specialiști în domeniu, în procesul pregătirii profesionale.

4. Argumentarea și verificarea experimentală a constructului pedagogic pentru formarea competenței antreprenoriale a studenților.

Pentru a atinge scopul și a realiza obiectivele de cercetare, au fost utilizate următoarele:

- **metode ale nivelului teoretic:** analiza literaturii de specialitate, generalizarea, sinteza materialului empiric, analiza comparativă, modelarea;

- **metode de nivel empiric:** observarea pedagogică; interogarea, testarea, sondajul, analiza conținutului calitativ și calitativ-cantitativ, experimentul pedagogic;

Noutatea științifică a cercetării:

- conceptul de competență antreprenorială a unui sportiv, ca abilitate a unui antreprenor de a implementa principalele funcții ale ciclului de management (planificare, organizare, control, contabilitate, corectare), necesare pentru organizarea eficientă a procesului de pregătire, pentru activitatea competițională a sportivilor și propriile activități profesionale;

- tipurile (planificare, organizare, motivație, contabilitate, control și corectare), obiecte (proces de antrenament, activitate competițională, condiții psihofizice, formă sportivă, realizări sportive individuale, sfera nevoilor axiologice și motivaționale ale sportivului, sfera morală și psihologică, climatul în colectivul sportiv, relația dintre antrenor și sportivi, productivitatea muncii, calificările și creșterea profesională a antrenorului, furnizarea de resurse pentru activitatea profesională a antrenorului) și criteriile de eficiență (asigurarea unui nivel ridicat de organizare și calitate a procesului de formare, realizări atletice ale studenților, autoperfecționare profesională a antrenorului, calitatea documentării activităților profesionale), activități ale unui antrenor sportiv;

- a fost dezvoltat și fundamentat un model pentru formarea competențelor antreprenoriale ale viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior, care este o diagramă a procesului pedagogic, constând din blocuri interdependente: țintă (desemnarea scopului și a obiectivelor), semnificativă (specificarea conținutului educației, inclusiv modulul educațional al autorului „Antreprenariat în sport”), procedural și tehnologic (este o combinație de forme și metode de predare, care contribuie la o formare mai eficientă a abilităților în aplicarea cunoștințelor antreprenoriale), eficient (caracterizarea rezultatelor implementării practice a modelului, exprimate în nivelurile și criteriile de formare a competenței antreprenoriale a studenților– viitori antrenori.

- au fost determinate și caracterizate condițiile pedagogice pentru formarea competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior (crearea unui mediu educațional orientat spre practică, actualizarea conținutului educațional, care îndeplinește cerințele moderne ale activității profesionale a unui antrenor sportiv și a conjuncturii pieței forței de muncă; dezvoltarea de niveluri, criterii (indicatori), mijloace de diagnostic și evaluare a formării competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi, o combinație de activități de clasă și extradidactice ale studenților, utilizarea în activitate a diferitor forme și metode de predare).

Semnificația teoretică a studiului constă în faptul că:

- au fost separate terminologic conceptele de „competență”; sunt propuse definițiile termenilor „competență antreprenorială” și „competență antreprenorială a unui antrenor sportiv”, care au făcut posibilă rezolvarea problemei actuale a utilizării nesistematice a acestora în învățământul superior de educație pedagogică și fizică;

- au fost extinse și aprofundate ideile științifice: a) despre tipurile, obiectele și criteriile eficacității activității antreprenoriale a unui antrenor sportiv; b) privind modalitățile de formare a competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior;

- au fost formulate prevederi teoretice, care relevă trăsăturile organizării procesului educațional, ce vizează formarea competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior.

Valoarea aplicativă a studiului se datorează faptului că:

- prevederile teoretice și concluziile conținute în disertație permit rezolvarea practică a problemei formării competențelor antreprenoriale ale viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior;

- modelul creat de formare a competențelor antreprenoriale ale viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior, care descrie scopul, obiectivele, abordările, conținutul, mijloacele și metodele de predare, condițiile pedagogice pentru implementarea acestuia, rezultatele planificate și instrumentele pentru diagnosticarea lor; își pot găsi aplicare în sistemul de formare, recalificare și pregătire avansată a antrenorilor în sport, a profesorilor de educație fizică, a profesorilor de educație sportivă suplimentară, precum și a managerilor sportivi;

- s-au creat condițiile prealabile pentru continuarea cercetării științifice cu privire la problemele formării competențelor antreprenoriale ale studenților - viitori antrenori sportivi.

Aprobarea rezultatelor cercetării s-a realizat prin intermediul elaborării unor lucrări științifice și prezentării acestora în cadrul unor conferințe, simpozioane, congrese, articole în reviste de specialitate cum ar fi: Știința Culturii Fizice, Sport și societate, Congresul Științific Internațional Sport. Olimpism. Sănătate, International Scientific Conference Ankara, Turkey, International Scientific Conference, Doha, Qatar.

Cuvinte-cheie: competențe, antreprenoriat, dezvoltare, sportivi de performanță, mediu de afaceri.

Aspecte teoretice și conceptuale privind antreprenoriatul în cultura fizică și sport

(conținutul de bază al capitolului 1)

Primul teoretician al businessului este considerat economistul francez Richard Cantillon, care, în anul 1755, propune definiția potrivit căreia „antreprenor este persoana ce activează în condiții de risc” [2, p. 157]. R. Cantillon a corelat asumarea de riscuri în economie cu antreprenoriatul, astfel formulând primele teorii privind antreprenoriatul.

În anul 1964, Peter Drucker [7, p. 27] evidențiază capacitățile de comerciant ale antreprenorului, persoană care folosește orice posibilitate de a obține venit. P. Drucker susținea că antreprenorul mereu caută schimbarea, îi răspunde și o exploatează ca pe o oportunitate, activitatea lui fiind nici

știință, nici artă, ci practică. P. Drucker prezenta teoria antreprenoriatului bazat pe cunoaștere, recomandând inovarea.

Termenul ”antreprenoriat” provine din cuvântul francez care se scrie la fel, iar antreprenor, conform DEX-ului, reprezintă persoana care conduce o antrepriză.

Conform legislației Republicii Moldova, putem evidenția că „antreprenoriatul este activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială în scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri” [20]. Munca efectuată conform contractului (acordului) de muncă încheiat nu este considerată antreprenoriat.

Dezvoltarea științifico-tehnologică și inovațională a Republicii Moldova implică în principal creșterea și eficientizarea antreprenoriatului, în special prin crearea și asigurarea sustenabilității mediului de afaceri. În prezent, un rol important le revine IMM-urilor, care au capacitatea de a utiliza rezultatele cercetării rapid, flexibil și eficient. Actualmente, în Republica Moldova (conform datelor Biroului Național de Statistică pentru anul 2014), sectorul IMM-urilor constituie aproximativ 97,4% din numărul total de întreprinderi, cu o pondere de 3% de întreprinderi mijlocii, 18,8 % de întreprinderi mici și 75,6 în întreprinderile micro. Categoria întreprinderilor mici și mijlocii include toate tipurile de întreprinderi cu numărul de angajați de la 1 la 249. Subiecții antreprenoriatului mic activează, practic, în toate ramurile economiei, explorând segmente mici ale pieței. Eficiența utilizării potențialului de resurse în businessul mic, conform indicatorilor de bază, este de 1,5-2 ori mai mare decât în economia țării în ansamblu.

Antreprenoriatul este o competență necesară tuturor, ajutând tinerii să devină mai creativi și mai încrezători în orice activitate pe care o întreprind.

Astfel, promovarea educației antreprenoriale în rândul studenților, sportivilor de performanță și specialiștilor din domeniu este benefică pentru formarea la aceștia a unor competențe necesare dezvoltării mediului de afaceri din țara noastră, precum și pentru asigurarea reintegrării sportivilor profesioniști pe piața muncii la sfârșitul carierei lor sportive [8, 14, 16, 17].

De asemenea, un rol important în era globalizării este acordat reconversiei profesionale a sportivilor, care le oferă sportivilor de performanță ce se retrag din activitatea competițională o șansă în plus pentru găsirea unui loc de muncă.

Majoritatea foștilor sportivi de performanță, nu doar medaliații olimpici, mondiali sau europeni, ci toți sportivii legitimați își formulează întrebări cu privire la ce se va întâmpla cu ei în momentul în care își vor încheia activitatea sportivă. “Un program de reconversie le va putea acorda o soluție, astfel încât trecerea de la viața sportivă la cea privată să nu fie bruscă”, a explicat Gabriela Szabo.

Creativitatea, inovația și antreprenoriatul sunt recunoscuți ca factori critici în modelarea culturii antreprenoriale, dar relația lor cu abordarea bazată pe competențe este studiată insuficient.

În acest context, examinăm atitudinile studenților specializați pentru creativitate, inovație și măsura în care, în opinia lor, se dezvoltă sistemul educațional.

Literatura de specialitate [1, 5, 6, 12] reflectă dezvoltarea a priori a unei game largi de metacompetențe („soft”, „soft skills-competencies”) în rândul persoanelor care au cel puțin pregătire sportivă inițială, și anume:

- abilități de comunicare;
- capacitatea de a lucra în echipă;
- stabilirea obiectivelor;
- creativitate etc.

Toate aceste abilități stau la baza formării gândirii antreprenoriale (inovatoare) și, ca urmare, a unui stil de comportament similar.

Structura și conținutul metodologic al pregătirii studenților (ciclul II) la disciplina de studiu “Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației în activitatea sportivă” (conținutul de bază al capitolului 2)

Metodologia cercetării implică culegerea de fapte, studiul, sistematizarea, generalizarea și identificarea modelelor individuale în mod logic, concretizate integrat într-un sistem armonios de cunoaștere științifică. Toate aceste activități ne-au permis să explicăm anumite fapte cunoscute și să procedăm la prezicerea altora noi.

Pentru a atinge obiectivul și a rezolva problemele de cercetare, au fost utilizate următoarele metode:

- **metode ale nivelului teoretic:** analiza literaturii de specialitate, generalizarea, sinteza materialului empiric, analiza comparativă și modelarea;
- **metode de nivel empiric:** observația pedagogică, interogarea, testarea, sondajul, analiza conținutului calitativ și cantitativ, experimentul pedagogic.

Observațiile pedagogice s-au desfășurat în trei etape:

În prima etapă (2016-2017), s-au realizat observațiile asupra disciplinei de studiu „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” prevăzută în planul de studii de la Facultățile de Pedagogie (Ciclul II) din cadrul Universității de Stat de Educație Fizică și Sport. Informațiile obținute prin metoda observației ne-au oferit date praxiologice, utile realizării demersului științific cu referire la problematica cercetării. Etapa s-a finalizat cu prezentarea conținutului curricular la disciplina monitorizată („Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă”) într-un format nou.

A doua etapă a observațiilor pedagogice s-a realizat în perioada 2017-2018 cu masteranzii

încadrați în programul de studii la Ciclul II ”Marketing și legislație în sport”. Astfel, a fost elaborat și implementat în procesul de studii cursul universitar “Antreprenoriat în sport”, procedând, totodată, la evaluarea noului conținut curricular. Ulterior, am obținut informații plauzibile cu referire la elaborarea modelului pentru formarea competențelor antreprenoriale și implementarea programului de dezvoltare „Competențe antreprenoriale”.

În *etapa a treia*, respectiv cea aferentă anilor 2018-2019, metoda observației pedagogice s-a concretizat în evaluarea competențelor antreprenoriale și inovaționale formate studenților și sportivilor care au parcurs traseul educațional monitorizat și experimentat științific.

Informațiile acumulate în această etapă ne-au permis să concretizăm elementele definitorii ale conținutului curricular final al disciplinei “Antreprenoriat în sport”.

Experimentul științific. Eșantionul cercetării s-a concretizat în două grupe omogene (martor și experiment).

Etapa preliminară, concretizată prin prezentarea conținutului sistematizat al cunoștințelor masteranzilor acumulate la finele studierii disciplinei „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă”. Rezultate înregistrate în cercetarea științifică și în timpul observațiilor pedagogice, precum și al aplicării celorlalte metode de cercetare, ne-au condus spre argumentarea și validarea rezultatelor obținute. În perioada desfășurării experimentului pedagogic au fost aplicate diferite teste în scopul evidențierii succesului înregistrat de masteranzi/sportivi, în evoluție dinamică.

Cea de-a doua etapă a experimentului s-a centrat pe prelucrarea datelor obținute din cercetarea științifică realizată, pe analiza și interpretarea acestora în vederea validării lor și a punerii în evidență a valorii lor teoretico-praxiologice. De asemenea, am verificat eficacitatea conținutului curricular al disciplinei de studiu „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă”, precum și a noului curs universitar „Antreprenoriat în sport”.

Etapa finală a experimentului pedagogic s-a concretizat în aprecierea eficacității noului conținut curricular la disciplina „Antreprenoriat în sport” având ca element de noutate dezvoltarea competențelor antreprenoriale și inovaționale la masteranzi/sportivi, viitori specialiști în domeniu.

Curriculumul universitar la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” a fost elaborat din perspectiva trecerii de la modelul de proiectare curriculară centrat pe obiective – elaborat și implementat în sistemul academic moldovenesc – la modelul centrat pe competențe. Adoptarea noului model de proiectare curriculară este determinată, pe de o parte, de nevoia de a realiza actualizarea formatului și unitatea concepției curriculelor universitare la nivelul ciclurilor de învățământ (I și II) pe rezultate explicite și evaluabile ale învățării.

Tablelul 1. Administrarea disciplinei

Forma de învățământ	Codul disciplinei	Denumirea disciplinei	Responsabil de disciplină	Semestrul	Ore total:				Evaluarea	Nr. de credite	
					Total	inclusiv					
						C	S	L			LI
<i>cu frecvență la zi anul I</i>	U01O05	Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă	Catedra MCF	2	150	10	30	-	110	ex	5

Curriculumul la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” este un document cu caracter obligatoriu pentru orice cadru didactic, în care sunt indicate elementele de conținut ale disciplinei respective, predate studenților din anul I, de la specializarea de referință. Caracterul obligatoriu al curriculumului universitar este mai nuanțat decât în cazul planului de învățământ, în sensul că obligativitatea privește realizarea conținutului tematic, în timp ce modurile de realizare urmează să fie stabilite de cadrul didactic, astfel încât să fie atinse standardele de performanță prevăzute. Realizarea curriculumului este, în măsură însemnată, dependentă de pregătirea, experiența și abilitatea cadrului didactic.

Curriculumul universitar cuprinde nota de prezentare; administrarea disciplinei; competențele generale și specifice; descriptorii de performanță; sugestii metodologice; strategii didactice; strategii de evaluare; coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului; surse bibliografice și anexe. Curriculumul este publicat periodic și pus la dispoziția studenților în format electronic (platforma Moodle) și pe hârtie. Curriculumul universitar constituie documentul didactic principal în asigurarea realizării finalităților de studii incluse în planul de studii. Curriculumul disciplinei „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” prevede realizarea lucrului individual (a lucrărilor de laborator, a lucrărilor grafico-analitice, a referatelor, a proiectelor și a studiilor de caz), fapt ce contribuie la învățarea activă de către studenți. Realizarea lucrărilor și proiectelor contribuie la formarea competențelor specifice. Colaborarea strânsă cu entitățile sportive, instituțiile de învățământ preuniversitar și agenții economici din domeniu permite elaborarea lucrărilor, a tezelor de masterat privind problemele actuale ale domeniului educației fizice și sportului din țară. Din perspectiva gradului de detaliere a conținutului tematic, curriculumul universitar la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” are un caracter sintetic (conținutul lui tematic este detaliat pe teme mari, cuprinzătoare). Orientările metodologice cuprinse în cadrul curriculumului universitar de referință nu reprezintă un ghid metodologic, ele se referă la unele

precizări cu privire la elementele de conținut care au o importanță deosebită, precum și la modul de tratare a acestora.

Argumentarea experimentală a utilizării competențelor antreprenoriale în cadrul disciplinei „Antreprenoriat în sport”

(conținutul de bază al capitolului 3)

Evaluarea rezultatelor obținute de către studenții de la Facultatea de Pedagogie, programul de master „Marketing și legislație în sport”, în cadrul cursului „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” trebuie să se afle în raporturi multiple, de condiționare și influențare reciprocă, uneori de cauzalitate circulară, mai ales cu cadrele didactice, curriculumul universitar, procesele de instruire. De asemenea, rezultatele învățării, reușita studenților, sunt în funcție de procesele de predare și de experiența de învățare furnizate, dar care, la rândul lor, influențează predarea și învățarea.

Metodologia evaluării pregătirii studenților la disciplina de studiu (etapa inițială) este reflectată în Tabelul 2.

Tabelul 2. Metodologia evaluării pregătirii studenților la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă”, la etapa inițială

Condiții	70% prezența la curs, 80% prezența la lecții practice de laborator.
Criterii	Participarea activă la dezbaterile pe marginea tematicii de curs și la lecții practice și de laborator. Realizarea unui proiect sau a unui referat la alegere.
Forme	Evaluări pe parcurs +1 proiect sau referat + evaluare finală (examen oral/scris)
Formula notei finale	60% evaluare curentă, 40% evaluare finală.

Evaluarea rezultatelor și media notelor obținute de către masteranzii de la Facultatea de Pedagogie, specializarea “Marketing și legislație în sport”, la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” în perioada sesiunii de iarnă (anul universitar 2015 – 2016), respectiv a unui număr de 12 masteranzi, este reflectată în Tabelul 3 și Figura 2.

Tabelul 3. Evaluarea rezultatelor și media notelor obținute de către masteranzi la disciplina „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” la etapa inițială

Media pe anul universitar	Media grupei martor	Media grupei experiment
Media anul I	8,23	8,24
Media anul II	8,25	8,26
Media I-II	8,24	8,25

Evaluarea rezultatelor oferă cadrul didactic informații cu privire la măsura în care au fost realizate obiectivele stabilite în curriculumul universitar, în procesul instructiv efectuat cu masteranzii de la această specializare și, prin aceasta, permite cunoașterea calității propriilor prestații ale profesorului ce a asigurat predarea disciplinei „Antreprenoriat, elemente de drept și aplicarea legislației sportive în activitatea sportivă” în anul universitar de studii 2018 – 2019. În acest context, își găsește aplicarea principiul potrivit căruia “valoarea acțiunilor umane (cel puțin a celor întreprinse deliberat) se exprimă prin efectele pe care le produc”. Astfel, evaluarea randamentului învățării reprezintă mijlocul principal de reglare a procesului didactic. Performanțele masteranzilor oferă și o imagine asupra calității și sugerează căi de perfecționare a stilului de învățământ, a curriculumului promovată de către cadrul didactic.

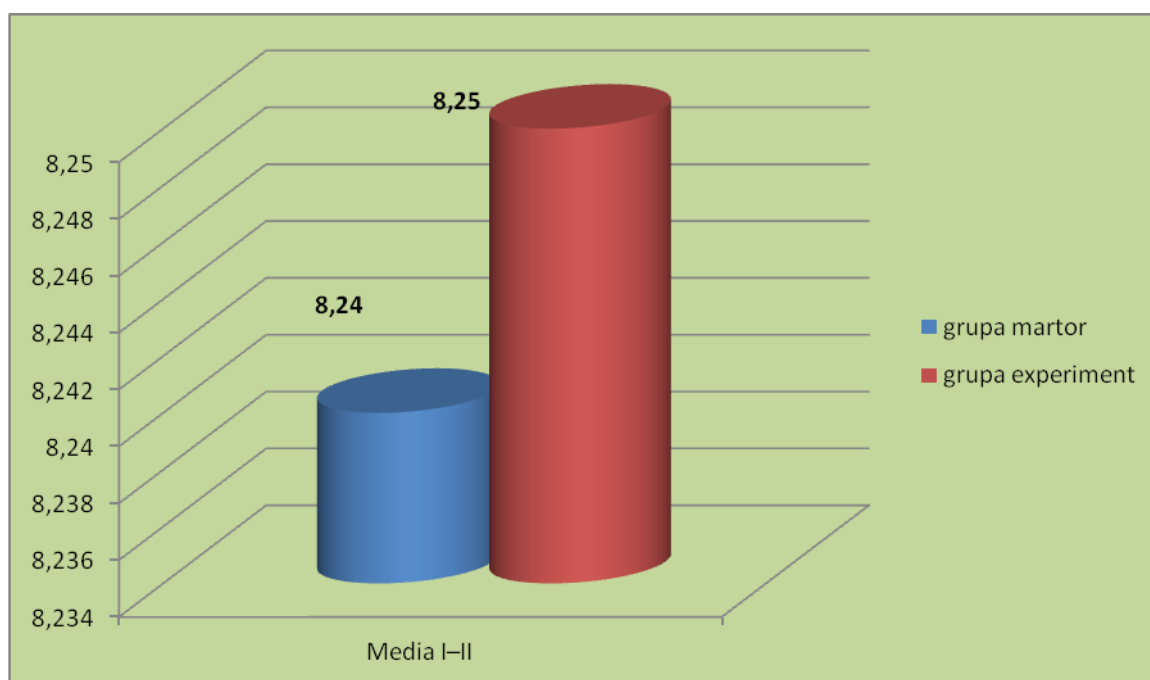

Fig. 2. Media notelor obținute

În Tabelul 4 după cum s-a demonstrat anterior, și în Figura 3.2, la temele 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9, 11 și 12, s-au înregistrat variații semnificative ($P < 0,05$) acestea fiind datorate și conținutului intensificat al informației cu caracter teoretico-practic pilotat în cadrul grupei experiment. La temele 1, 8, am înregistrat variații nesemnificative ($P > 0,05$), întrucât acestea sunt bazate pe informații recente, nou elaborate prin conținuturile lor, necesitând o algoritimizare și logizare mai aprofundată. La tema 10 am obținut o variație foarte semnificativă ($P < 0,001$) datorită importanței managementului decizional și informațional în cadrul profesiei specialistului din domeniu.

Tabelul 4. Fluctuația valorilor mediilor obținute în urma evaluării la nivelul grupelor martor și experiment raportate la tematica cursului nou elaborat

Tematica cursului	Grupa martor (n=12)	Grupa experimentală (n=12)	t	p
1. Bazele antreprenoriatului	8,20 ± 0,117	8,37 ± 0,078	1,205	> 0,05
2. Mediul extern, furnizor al informațiilor de bază (juridice și economice) al antreprenoriatului în sport	8,48 ± 0,20	9,50 ± 0,210	3,64	< 0,05
3. Forme juridice de organizare a micilor afaceri în sport	8,41 ± 0,320	9,38 ± 0,310	2,22	< 0,05
4. Elemente de drept și legislație în sport	8,59 ± 0,219	9,32 ± 0,209	2,46	< 0,05
5 Impactul asupra ofertei și cererii antreprenoriale în sport	8,36 ± 0,150	9,04 ± 0,180	2,95	< 0,05
6 Antreprenoriatul inovațional în sport	8,35 ± 0,280	9,16 ± 0,280	2,27	< 0,05
7. Planul de afaceri în domeniul serviciilor sportive	8,11 ± 0,350	9,20 ± 0,280	2,47	< 0,05
8.Pregătirea profesională a managerilor (profesiograme)	8,13 ± 0,320	8,11 ± 0,310	1,72	> 0,05
9. Modificarea statutului organizației sportive	8,76 ± 0,12	9,40 ± 0,150	3,38	< 0,05
10. Legea cu privire la cultura fizică și sport	8,12 ± 0,34	9,67 ± 0,240	4,01	< 0,001
11. Comportamentul managerial și factorii de influență	8,36 ± 0,29	9,80 ± 0,260	3,69	< 0,05
12. Organizarea internațională a educației fizice și sportului	8,33 ± 0,22	9,20 ± 0,170	3,46	< 0,05
Media evaluării pe parcurs	8,35 ± 0,24	9,18 ± 0,220	2,78	< 0,05

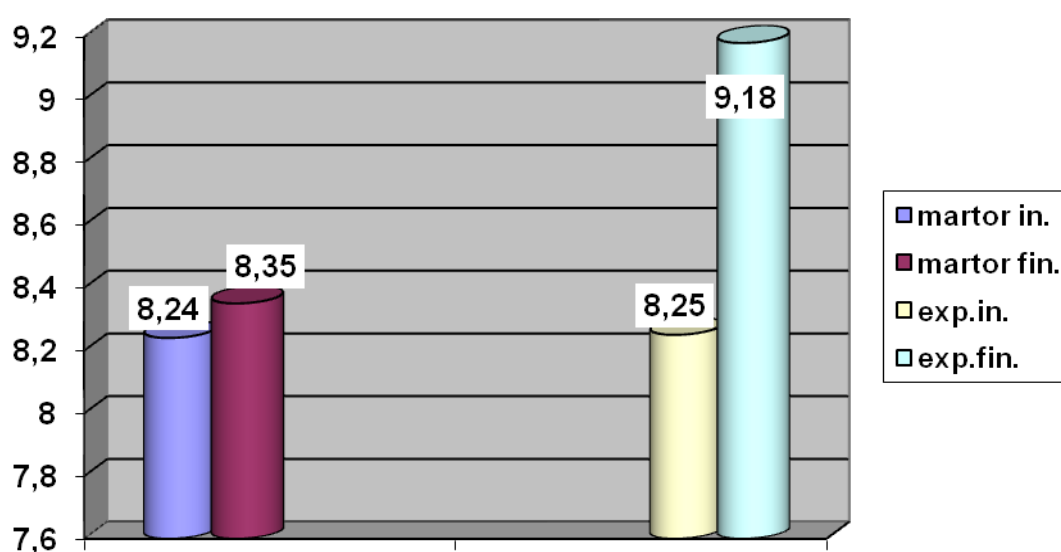
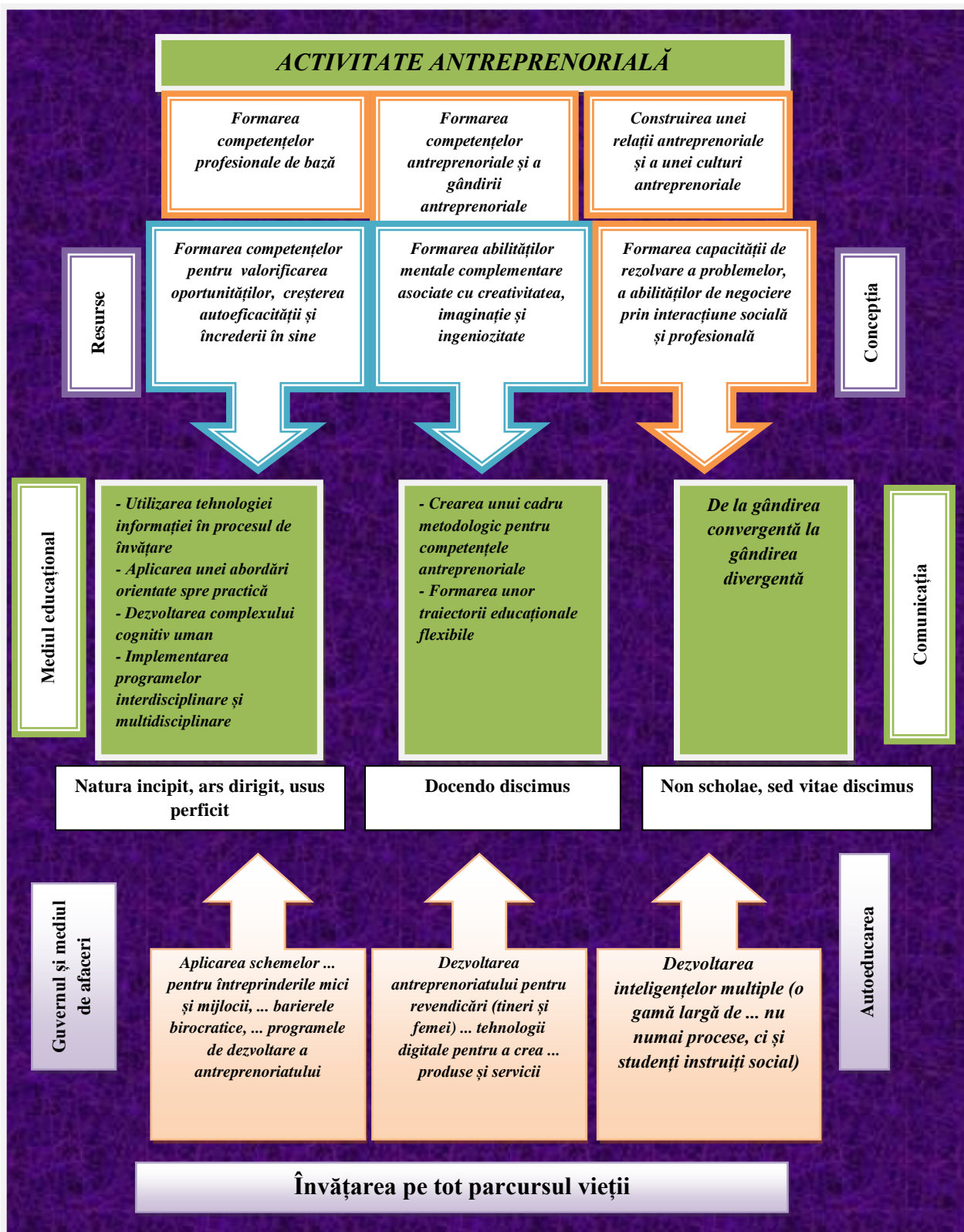

Fig.3. Reprezentarea grafică a mediilor notelor obținute de către grupele martor și experimentală la etapele inițială și finală a experimentului

Din Figura 3 se observă o medie a notelor obținute de 8,25 ceea ce denotă din prisma noastră că unele compartimente ale evaluării necesită îmbunătățiri.

Sursa: compilat de autori

Fig. 4. Modelul formării competențelor antreprenoriale

Mai mult, în relație cu învățarea, evaluarea are impact în mai multe planuri: maniera de verificare a pregătirii studenților în cauză, orientarea și dirijarea activității de învățare a acestora, evidențierea a ceea ce trebuie învățat și cum trebuie învățat, formându-le un stil de învățare.

Principiile fundamentale ale educației în afaceri pot fi formulate în cunoscutele ziceri latine: "Natura incipit, ars dirigit, usus perficit" ("Natura începe, arta direcționează, experiența se îmbunătățește"); "Docendo discimus" ("Învățând pe alții, noi înșine învățăm"), "Non scholae, sed vitae discimus" ("Cunoștințe nu pentru școală, ci pentru viață"). Aceasta este ceea ce permite cea mai eficientă utilizare a resurselor cognitive, transformându-le în competențe antreprenoriale. Modelul de formare a competențelor antreprenoriale poate fi reprezentat sub forma următoarelor procese interconectate (Figura 4).

Modelul pentru formarea competențelor antreprenoriale presupune o succesiune: stăpânirea cunoștințelor teoretice, apoi, prin formarea de abilități, formarea de calități personale stabile - competențe (Figura 5).

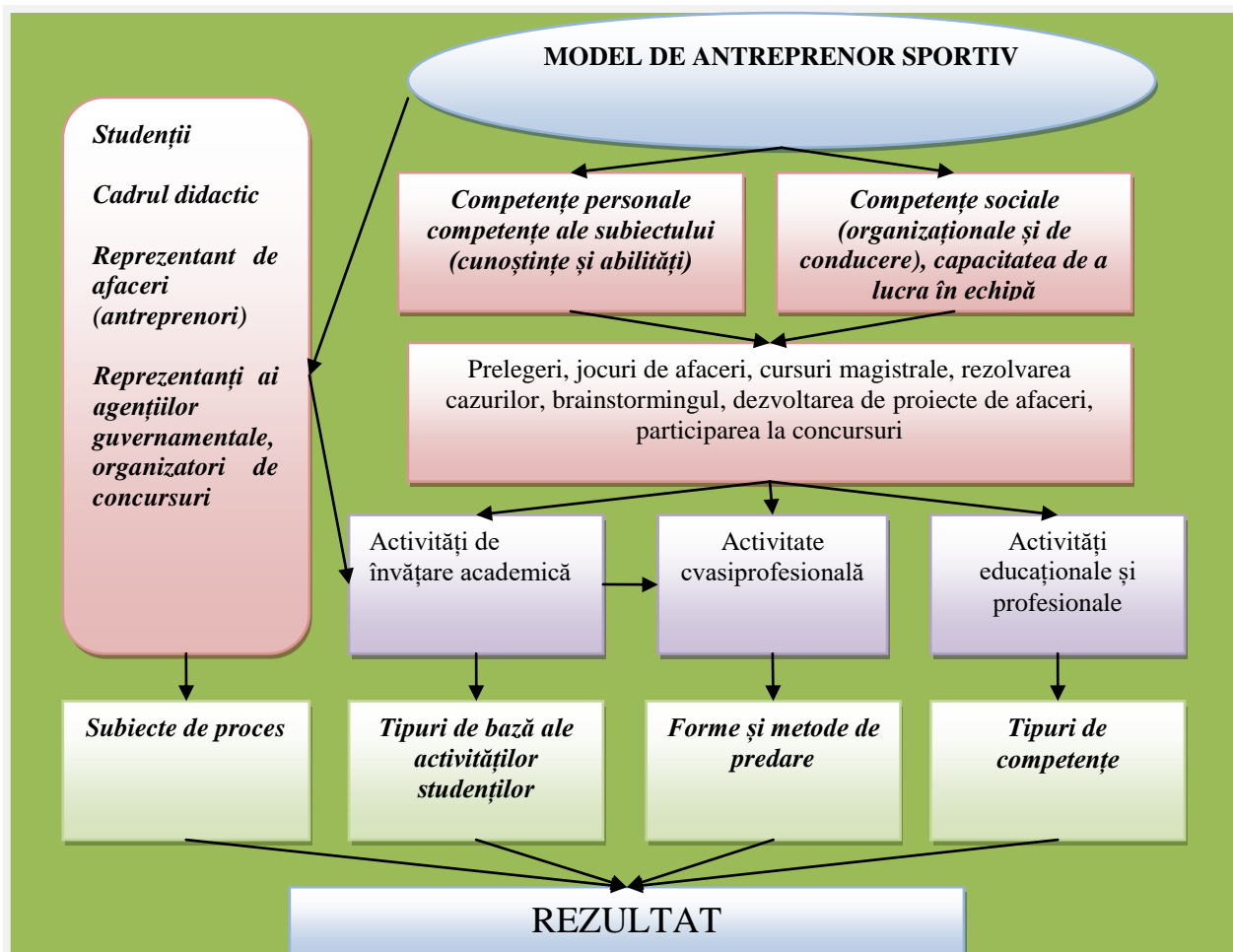

Fig. 5. Model de dezvoltare a competențelor antreprenoriale ale studenților universitari în sistemul de educație fizică

Pentru a deveni un antreprenor de succes, este nevoie ca tinerii să fie gata să învețe și să implementeze un set complet de competențe de antreprenoriat de care va avea nevoie pentru obținerea succesului. Un model de competențe ale tinerilor antreprenori sportivi este prezentat în Tabelul 5.

Tabelul 5. Modelul de competență pentru tinerii antreprenori sportivi

<i>Competențe antreprenoriale generale</i>		
<i>Succese și realizări</i>	<i>Interacțiune și relaționare</i>	<i>Educație/Studii</i>
Folosirea oportunităților • Inițiativă • Cunoașterea și utilizarea informațiilor • Perseverență • Responsabilitate pentru angajamente • Creșterea eficienței	Fiabilitate și onestitate • Recunoașterea importanței relațiilor de afaceri • Dezvoltarea contactelor de afaceri • Imagine	Aspirație spre autoperfecționare • Orientare în domeniul profesional
<i>Capacități personale</i>	<i>Capacități de lider</i>	<i>Gândire antreprenorială</i>
• <i>Experiență și expertiză</i> • <i>Eficiență și muncă grea</i> • <i>Autoorganizarea</i> • <i>Conștientizarea capacităților proprii</i> • <i>Creativitate și gândire liberă</i> • <i>Succesivitate</i>	• <i>Încredere în sine</i> • <i>Influență și condamnare</i> • <i>Abilitate de lucru în echipă</i> • <i>Directivitate</i> • <i>Creșterea nivelului educațional al angajaților</i>	• <i>Finalitate și planificare</i> • <i>Rezolvarea situațiilor de problemă</i> • <i>Eficiență</i> • <i>Eficacitate</i>

Formarea competențelor antreprenoriale s-a realizat în principal prin predarea cursului teoretic “Antreprenoriat în sport”, prevăzut în planul de studii al programului de masterat al USEFS, prin realizarea activităților individuale realizate de studenți la solicitarea cadrelor didactice de specialitate, precum și în cadrul practicii manageriale.

Scopul acestei formări l-a constituit dobândirea de competențe antreprenoriale și îmbunătățirea abilităților studenților, în calitate de tineri specialiști în domeniu, atât de importanți pentru o economie și o societate progresivă, competitivă, antreprenorială și necesară pe piața muncii. În acest context și pentru realizarea scopului, am dezvoltat un joc interactiv (în baza conținutului curricular al disciplinei de studiu “Antreprenoriat în sport”), care a fost accesibil atât online, cât și offline, putând fi adaptat diferitelor contexte educaționale (prin activități de lucru individual și de cercetare). Concomitent, am urmărit și dezvoltarea competențelor digitale la studenți prin implicarea lor în realizarea jocurilor educaționale online.

Conținutul jocului interactiv a presupus valorificarea cunoștințelor studenților, direcționate spre formarea unei echipe eficiente pentru inițierea, asigurarea funcționării sustenabile și dezvoltarea unei afaceri în sport (de exemplu, să menționeze reperele de înființare ale unei afaceri sportive, să stabilească modalitățile de comunicare, atât în limba română, cât și într-o limbă de circulație internațională, să organizeze leadership-ul, să coordoneze acțiunile, să dispună de

capacitatea de a lua decizii concrete și de a-și asuma riscuri). Platforma online utilizată de studenți a fost Google Meet și Moodle (implementată la nivelul universității de profil).

În ceea ce privește disponibilitatea cadrelor didactice universitare de a activa inițiativa antreprenorială ale tinerilor studenți, aceasta a fost analizată pe baza interviurilor. Astfel, la sondajul sociologic au luat parte 95 de respondenți (cadre didactice universitare), fiind intervievați 46 de femei și 49 de bărbați (circa 50% pentru ambele genuri).

Experimentul realizat a avut ca efect monitorizarea cunoștințelor de antreprenorat ale studenților (grupa martor și grupa experimentală) reflectate în nivelul lor de pregătire (inițial și final) în direcția dezvoltării deprinderilor și competențelor antreprenoriale, a perfecționării comportamentelor personale, cu scopul de a facilita inserția studenților pe piața muncii și a dezvolta mediul de afaceri național. Timpul acordat fiecărui student din grupele martor și experimentală pentru testarea fiecărei competențe nu a depășit 15 – 30 min. Important de menționat că acele cunoștințe teoretice predate și evaluate în grupele martor și experimentală au fost diferențiate doar din punctul de vedere al conținuturilor tematice din cursul inițial și final (grupa experimentală beneficiind de tematica noului curs elaborat). Prezentăm în Tabelul 6 rezultatele obținute de către subiecții grupei martor la finalizarea studierii tematicii cursului teoretic inițial și al practicii manageriale, respectiv a competențelor evaluate conform *Modelului de competență pentru tinerii antreprenori*.

Tabelul 6. Dinamica valorilor mediilor obținute în urma evaluării competențelor la nivelul grupei martor (n=12)

Nr. crt.	Indicatori	x±m
I	Capacități personale	7,65 ± 0,19
1	Inițiativa de a înființa o afacere la finalizarea carierei sportive	7,43 ± 0,19
2	Capacitatea de selectare și utilizare a informațiilor digitale	7,30 ± 0,19
3	Capacitatea de a cunoaște și comunica într-o limbă străină	8,74 ± 0,20
4	Orientarea în domeniul de studii	7,25 ± 0,19
5	Capacitatea de recunoaștere a importanței afacerilor în sport pentru economia națională	7,56± 0,19
II	Capacități de lider	7,91± 0,19
1	Încrederea în sine și autorespectul	8,12 ± 0,20
2	Capacitatea de autoorganizare	7,75 ± 0,19
3	Creativitatea și gândirea critică	7,48 ± 0,20
4	Consecvență în acțiunile întreprinse	8,05± 0,20
5.	Abilitățile de lucru în echipă	8,15± 0,20
III	Gândire antreprenorială	7,50 ± 0,19
1	Capacitatea de organizare și planificare strategică	8,16 ± 0,20
2	Capacitatea de a soluționa probleme dificile	7,24 ± 0,19
3.	Capacitatea de a lua decizii eficiente și de a-și asuma riscuri	7,58 ± 0,19
3	Capacitatea de a participa la procesele decizionale	7,38 ± 0,19
4	Capacitatea de a analiza și de a dezvolta un plan de afaceri	7,18 ± 0,19

În Tabelul 7 prezentăm rezultatele obținute de către subiecții grupei experimentale la finalizarea studierii conținutului noului curs teoretic ("Antreprenoriat în sport"), a stagiului de practică managerială și după realizarea întregului pachet educațional desfășurat prin activități de lucru individual (cercetare) și prin participarea la jocul interactiv online.

Tabelul 7. Dinamica valorilor mediilor obținute în urma evaluării competențelor la nivelul grupei experimentale (n=12)

Nr. crt.	Indicatori	$\bar{x} \pm m$
I	Capacități personale	9,09 ± 0,21
1	Inițiativa de a înființa o afacere la finalizarea carierei sportive	8,93 ± 0,20
2	Capacitatea de selectare și utilizare a informațiilor digitale	8,91 ± 0,20
3	Capacitatea de a cunoaște și comunica într-o limbă străină	9,04 ± 0,20
4	Orientarea în domeniul de studii	8,75 ± 0,20
5.	Capacitatea de recunoaștere a importanței afacerilor în sport pentru economia națională	9,86 ± 0,19
II	Capacități de lider	9,06 ± 0,21
1	Încrederea în sine și autorespectul	9,11 ± 0,20
2	Capacitatea de autoorganizare	8,85 ± 0,19
3	Creativitatea și gândirea critică	8,98 ± 0,20
4	Consecvență în acțiunile întreprinse	8,75 ± 0,20
5.	Abilitățile de lucru în echipă	9,65 ± 0,20
III	Gândire antreprenorială	8,55 ± 0,20
1	Capacitatea de organizare și planificare strategică	8,79 ± 0,20
2	Capacitatea de a soluționa probleme dificile	8,21 ± 0,19
3.	Capacitatea de a lua decizii eficiente și de a-și asuma riscuri	8,39 ± 0,19
3	Capacitatea de a participa la procesele decizionale	8,28 ± 0,19
4	Capacitatea de a analiza și de a dezvolta un plan de afaceri	9,12 ± 0,19

Verificarea cunoștințelor acumulate de masteranzii de la specializarea "Educație, management și marketing în sport" în cadrul practicii manageriale ne-a furnizat informațiile necesare pentru constatarea competențelor formate acestora, îndeosebi a celor antreprenoriale după finalizarea stagiului de practică parcurs.

Plecând de la ipoteza studiului, ce a presupus că stagiul de practică managerială contribuie la formarea de competențe antreprenoriale ale masteranzilor de la specialitatea "Educație, management și marketing în sport", precum și la îmbunătățirea conținutului curricular al cursului "Antreprenoriat în sport", am realizat studiul în vederea identificării acestor finalități ale stagiului de practică al masteranzilor.

Pentru a verifica și valida ipoteza, am elaborat și implementat un program de instruire pentru masteranzii de la specialitatea "Marketing și legislație în sport", specific activităților practicii manageriale (cu referire îndeosebi la antreprenoriatul în sport). Astfel, metoda interactivă a fost centrată pe student, pe formarea gândirii critice și a competențelor antreprenoriale ale masteranzilor.

Tabelul 8. Valorile comparative a competențelor de cercetare de marketing ale grupei experiment evaluate în cadrul practicii manageriale

Nr.crt.	Valorile testate	Testarea inițială (fără programul opțional desfășurat)	Testarea finală (cu programul opțional desfășurat)	t	P
		$\bar{x} \pm m$	$\bar{x} \pm m$		
1.	Modul de preluare a informațiilor	1,76±0,15	2,33±0,32	5,543	< 0,001
2	Studii privind obținerea succesului și a realizărilor în afacerile sportive	1,68±0,26	2,37±0,24	5,542	< 0,001
3	Studii asupra responsabilității și asumării răspunderii în desfășurarea unor activități concrete de antreprenariat	1,83±0,27	2,53±0,21	5,745	< 0,001
4	Studii privind fiabilitatea și onestitatea; recunoașterea importanței relațiilor de afaceri	2,21±0,25	3,12±0,22	7,722	< 0,001
5	Studii privind acțiunile concurenților, tendințele pieței, progresul științific și tehnologic	1,79±0,23	2,4±0,18	5,391	< 0,01
6	Studii privind comunicarea în afaceri	1,78±0,21	2,4±0,17	5,382	< 0,01

Din Tabelul 8 putem observa că modul de prelucrare și procesare a informațiilor la testarea inițială a înregistrat o valoare mai mică, de 1,76, față de 2,33 la testarea finală, t fiind 5,543, iar P mai mic de 0,001. De asemenea, la studiile privind publicitatea și importanța acesteia pentru entitățile sportive, masteranzii au atins valorile la testarea inițială de 1,68 față de 2,37 la cea finală, cu t = 5,542 și P cu o valoare mai mică de 0,001. În ceea ce privește valorile înregistrate la studiile privind consumatorii de sport, masteranzii au înregistrat valori mai semnificative, cu P < 0,01, t = 5,391, calificativele de la testarea inițială fiind de 1,83 față de cei de la testarea finală de 2,53. De asemenea, putem constata valori semnificative și la studii privind comunicarea în afaceri, unde au fost înregistrate calificative 1,79 la testarea inițială, 2,4 la testarea finală, cu o valoare a coeficientului t Student de 5,382 și un P < 0,01.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

1. Analiza literaturii de specialitate ne-a permis să evidențiem faptul că activitatea antreprenorială, inclusiv antreprenoriatul a devenit o parte integrantă a industriei sportive, care, la rândul său, stabilește obligația de a efectua cercetări teoretice importante în acest domeniu, de a crea o bază științifică și metodologică modernă pentru utilizarea acestora în activitățile praxiologice și didactice ale studenților, în calitate de viitori specialiști sau oameni de afaceri.

2. Blocul de competențe profesionale ale specialistului din domeniu ar trebui să cuprindă și competențele transversale de antreprenoriat. Astfel, menționăm că, în referențialul specialistului din domeniu nu se regăsea acest tip de competențe, fapt ce ne-a determinat să cercetăm această problematică, ce ne-a condus spre elaborarea și implementarea unor conținuturi curriculare inovatoare, deschise spre orientarea pregătirii profesionale a studenților către un format aplicativ, generat de inițiere, inovație, schimbare și dezvoltare a afacerilor din industria sportivă. Totodată, Comisia Europeană a identificat combinația de evaluare antreprenorială, a abilităților antreprenoriale și a cunoștințelor antreprenoriale, ca fiind o competență-cheie, ce va include un sentiment de inițiativă, o predispoziție la risc, o nevoie de realizare structural-comportamentală. Mai mult, abilitățile antreprenoriale stimulează creativitatea, capacitatea de analiză, motivația și adaptabilitatea.

3. În prezent, nu există o listă unică de competențe antreprenoriale în sport, ceea ce ne-a determinat să procedăm la elaborarea structurii, conținutului și a indicatorilor necesari formării competenței antreprenoriale a studenților. Astfel, elaborarea și implementarea modelului pentru formarea competențelor antreprenoriale a presupus o succesiune de acțiuni, ce au condus la consolidarea cunoștințelor teoretice, la formarea abilităților și calităților personale concrete, materializate în competențe. Pentru a forma competențele necesare în procesul de învățare antreprenorială, s-a impus o combinație între teoretic și exercițiile practice în condițiile reale ale unei afaceri sportive.

4. Conținutul noului curs universitar „Antreprenoriat în sport” a adus o contribuție semnificativă la formarea competenței manageriale și antreprenoriale a viitorilor specialiști din această sferă, întrucât a avut drept scop de a forma un sistem inovativ de concepte, cunoștințe, abilități și competențe în acest domeniu orientate spre implementarea procesului de organizare a activității antreprenoriale în sfera culturii fizice și sportului. Mai mult, prin elaborarea și implementarea acestui nou format, s-a contribuit la înțelegerea consolidată a activității antreprenoriale și la aplicarea cunoștințelor de antreprenoriat în diverse situații de gen.

5. Conform datelor acumulate în cercetare, se poate observa dinamica pozitivă a formării competenței antreprenoriale în rândul studenților. Astfel, rezultatele au confirmat că: în anul 2018

nivelul reproductiv a înregistrat o valoare de 44,1% față de 28,3% în 2020, cel euristic o valoare de 43,1% față de 57,7%, iar cel creativ s-a situat la un nivel de 12,8% și, respectiv, 14%. În acest context, analiza problematicii de formare a competențelor antreprenoriale a studenților a arătat că principalele direcții de îmbunătățire a acestora se datorează factorilor socioeconomici, tendințelor și proceselor pozitive de inovare, care au loc la nivel național. Totodată, au fost determinate cerințele pentru formarea și activitatea profesională a viitorilor antreprenori din domeniu, ceea ce denotă că pregătirea unui antreprenor ar trebui să fie ghidată de nivelul avansat de dezvoltare a tehnologiei, serviciilor, relațiilor industriale și sociale ale sportului.

6. Formarea competențelor antreprenoriale s-a realizat în principal prin predarea cursului teoretic "Antreprenoriat în sport" prevăzut în planul de studii al programului de masterat al USEFS, prin activități individuale realizate de studenți la solicitarea cadrelor didactice de specialitate, precum și în cadrul practicii manageriale. Conform chestionarelor, 24% dintre profesori consideră că nivelul de pregătire al studenților pentru antreprenoriat este de circa 30%, 22% au menționat că studenții dispun de un nivel de pregătire de aproximativ 20-10%, în timp ce 54% dintre respondenții chestionați observă că studenții nu sunt pregătiți pentru antreprenoriat.

7. Experimental a fost realizată monitorizarea cunoștințelor de antreprenoriat ale studenților (grupa martor și grupa experimentală), reflectate în nivelul lor de pregătire (inițial și final) în direcția dezvoltării deprinderilor și competențelor antreprenoriale, a perfecționării comportamentelor personale, cu scopul de a facilita inserția studenților pe piața muncii și a dezvolta mediul de afaceri național. La finalizarea studierii conținutului noului curs teoretic ("Antreprenoriat în sport"), a parcurgerii stagiului de practică managerială și după realizarea întregului pachet educațional desfășurat prin activități de lucru individual (cercetare) și prin participarea la jocul interactiv online, s-a înregistrat o medie a notelor mai mare la grupa experimentală: 9,09 (capacități personale) față de 7,06 (martor); 9,06 (capacitățile de lider) în comparație cu media scăzută a grupei martor de 7,91, precum și o medie de 8,55 pentru gândirea antreprenorială a subiecților față de media celor din grupa martor, care a fost de 7,5. Aceste date conduc la faptul că facultățile de profil care operează modificări în conținutul programelor de studii și în organizarea procesului de învățământ ar trebui să implementeze discipline de studii ce au drept scop creșterea componentei practice, precum și formarea unor calități antreprenoriale la studenți, cum ar fi: abilitățile de comunicare, leadership-ul și responsabilitatea pentru acțiunile lor.

8. Ca parte a programelor de instruire în cadrul practicii manageriale pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale, s-a efectuat o varietate de activități orientate spre: dezvoltarea calităților de conducere organizațională; retorica în afaceri și comunicarea în public; creativitatea în afaceri: abilități de gândire creativă, precum și instruirea de afaceri cu antreprenori de succes din anumite zone ce s-au desfășurat în cadrul programului „Sunt antreprenor”. Acest fapt a presupus

implementarea programului de instruire (care a avut un caracter opțional) în procesul de învățare individuală a masteranzilor în cadrul practicii manageriale din eșantionul experimental. Astfel, 65% dintre masteranzii grupei martor obțin calificativul ”satisfăcător”, 23% obțin calificativul ”bine”, iar 13% - calificativul ”excelent”, iar cei din grupa experiment obțin calificative mult mai bune, respectiv 25% - ”satisfăcător”, 27% - ”bine” și 48% ”excelent”. De asemenea, modul de preluare și procesare a informațiilor la testarea inițială a înregistrat o valoare mai mică, de 1,76, față de 2,33 la testarea finală, t fiind 5,543, iar p mai mic de 0,001. De asemenea, la studiile privind publicitatea și importanța acesteia pentru entitățile sportive masteranzii au atins valorile la testarea inițială de 1,68 față de 2,37 la cea finală, cu t egal cu 5,542 și p cu o valoare mai mică de 0,001. În ceea ce privesc valorile înregistrate la studiile privind consumatorii de sport, masteranzii au înregistrat valori mai semnificative cu $P < 0,01$, t 5,391, iar itemii de la testarea inițială fiind 1,83 față de cei de la testarea finală de 2,53. Valori semnificative au fost înregistrate și la studii privind comunicarea în afaceri, unde au fost înregistrați itemii 1,79 la testarea inițială, 2,4 la testarea finală, cu o valoare a coeficientului Student de 5,382 și un $P < 0,01$.

1. Rezultatele cercetării ne permit să recomandăm ca, pentru formarea gândirii antreprenoriale a studenților să fie dezvoltate abilități care pot genera dezvoltarea simultană a cinci aspecte esențiale: *necesitatea introducerii în programul de instruire (Ciclul II), îndeosebi în conținutul curricular al formării competențelor praxiologice ale studenților, a unor competiții, concursuri de elaborare a planurilor de afaceri în sport*, ceea ce le va permite să obțină un feedback constructiv de la experții antreprenori; organizarea incubatoarelor de afaceri pentru asigurarea și completarea bazei de cercetare științifică a instituției de învățământ superior de profil, precum și pentru a le furniza anumite cunoștințe de specialitate și chiar a obține anumite resurse financiare; *dezvoltarea spiritului antreprenorial la studenți prin introducerea unor programe de mentorat implementate de către antreprenorii invitați în vederea realizării unor seminarii, mese rotunde*, ceea ce va permite să se formeze la studenți o imagine pozitivă despre modelul unui antreprenor de succes; *aspectul cognitiv poate fi dezvoltat prin introducerea de programe de instruire, organizarea de seminarii* conduse de antreprenori sau de investitori,

2. Este necesar a se acorda o atenție specială nivelului de pregătire antreprenorială a viitorilor specialiști în domeniu, a se completa neajunsurile existente (prin autorizarea și acreditarea unor programe de studii antreprenoriale în sport - licență și master), întrucât acest fapt se află într-o conexiune directă cu dezvoltarea inițiativelor antreprenoriale și a celor existente, a infrastructurii instituționale, definindu-se astfel, atitudinea managerială/ antreprenorială și selectarea deciziilor eficiente.

3. Se impune necesitatea dezvoltării unor programe regionale de susținere și acordare de suport (coaching) antreprenorilor din domeniul culturii fizice și sportului, întrucât rezultatele obținute prin inițierea unor afaceri demonstrează versatilitate, care le poate oferi tinerilor o influență pozitivă asupra tranziției lor de la spiritul antreprenorial la o acțiune reală, ce va avea ca efect: asigurarea accesului la activitățile muncii remunerate, la obținerea de resurse financiare, la dezvoltarea antreprenoriatului regional și a infrastructurii sportive, la implementarea programelor de dezvoltare a antreprenoriatului în sport și la stimularea cererii de servicii și produse sportive.

4. Disponibilitatea cursurilor antreprenoriale poate ajuta studenții să identifice oportunități de afaceri și să consolideze ideile inovatoare, le poate oferi acestora o varietate de instrumente de dirijare și planificare a afacerilor în sport și de dobândire a cunoștințelor care să le stimuleze comportamentul antreprenorial.

5. Este oportună implementarea de module antreprenoriale în programele de formare continuă ale universității de profil care pot servi drept programe specializate de educație suplimentară în domeniul inovării, centrate în special pe obținerea rezultatelor științifice în domeniul antreprenoriatului în sport. De asemenea, se pot utiliza în procesul de învățare la cursurile de formare continuă, conținuturi didactice și științifice de creativitate antreprenorială care vor încuraja specialiștii să-și folosească cunoștințele și experiența în apariția unor circumstanțe neprevăzute de afaceri, ceea ce va deveni un stimulent suplimentar pentru dezvoltarea gândirii antreprenoriale efective.

6. Experiența și practica antreprenorială ar trebui să fie un element-cheie în stagiile de practică ale studenților. Astfel de inițiative pot asigura un suport important în dezvoltarea capitalului uman și o consolidare a intențiilor antreprenoriale ale acestuia. Provoacă universității de profil pentru formularea și implementarea de strategii, de evenimente și oportunități de comunicare cu antreprenorii de succes din lumea sportului.

7. Familia joacă un rol important în formarea și realizarea inițiativelor antreprenoriale ale tinerilor, fapt pentru care recomandăm luarea în considerare a acestei componente atunci când se are în vedere dezvoltarea ecosistemului antreprenorial al universității de profil.

BIBLIOGRAFIE

1. Avasilicai S. (coord.) Antreprenoriat: cercetări aplicative. Cluj-Napoca: Ed. Todesco, 2009.
2. Cantillon R. An Essay on Economic Theory. An English translation of Richard Cantillon's *Essai sur la nature du commerce en général*. Ludwig von Mises Institute, 2011. 252 p.
3. Chişlari E. Antreprenoriatul – diversitatea modelelor și mecanismelor de realizare. Chişinău: Editura ASEM, 2005. 217 p. ISBN 9975-75-311-0
4. Cordoş R.C., Bacali L. și alții. Antreprenoriat. Cluj-Napoca: Ed. Todesco, 2008, p. 90.
5. Douglas M. Relating Education to Entrepreneurial Success. New York: Business Horizons Vol. 19, 1976. p.40-45
6. Dragos P.F., Cristea D.I. Research regarding the managers' behavior towards employees within sports organizations. In: Timisoara Physical Education and Rehabilitation Journal 9(16), 2016, p. 45-50. <http://dx.doi.org/10.1515/tperj-2016-0007> .
7. Drucker P. Innovation and Entrepreneurship. HarperCollins e-books, 2009. 288 p. ISBN 978-0060851132
8. Efros S. Baza socială a antreprenoriatului din Republica Moldova: caracteristica și identificarea nevoii de competențe specifice antreprenorului. In: *Strategii și politici de management în economia contemporană*. Ediția 2, 29-30 martie 2013. Chişinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2013, p. 201-205. ISBN 978-9975-75-635-8.
9. Galkina T., Kock S. The influence of Entrepreneurial Infrastructure on entrepreneur networking: A comparative case study of Russian and Finnish founding teams. International Journal of Entrepreneurship and Small Business, 2011, 13 (3): 238254
10. https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=17076&lang=ro
11. Kuratko O.F., Hodgetts R.M. Entrepreneurship: Theory, Process, Practice. USA: Cengage Learning, 2008. 544 p.
12. Lussier R.M., Kimball D.C. Applied sport management skills. Second edition. Human Kinetics, Published in USA, p. 235.
13. Văduva S. Antreprenoriatul: practici aplicative în România și alte țări în tranziție. Bucureşti: Editura Economica, 2004. 240 p. ISBN 973-590-978-2
14. Ермолаев Е.Е., Фролов А.М., Афанасьев А.М., Гилева О.Я., Лочан С.А. Основы предпринимательской деятельности. Учебное пособие. Самара: Самарский государственный архитектурно-строительный университет, ЭБС АСВ, 2012. 242 с. ISBN 978-5-9585-0530-2.
15. Жильцов Е.Н. Экономика общественного сектора и некоммерческих организаций. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1995.
16. Сырбу И. М. Администрирование предпринимательства в условиях рыночных отношений (обзор). Кишинэу: Изд. МЭА, 2013. 335 с. ISBN 978-9975-75-639-6
17. Сырбу И.М. Основы предпринимательской деятельности (учебное пособие). Кишинев: Издательство М.Э.А., 2002. 527 с.
18. Уколов В.Ф., Ситников П.И. Управление эффективностью услуг. М.: Московский рабочий, 1991. 45 с.
19. Щербина А.В. Управление ВУЗом в контексте теории саморазвивающихся экономических систем (монография). Ростов-на-Дону, 2013.
20. ***Lege nr. 845 din 03.01.1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (accesat: 06.11.2019)

Lista lucrărilor științifice la tema tezei de doctorat

Articole în reviste științifice

- în reviste internaționale

Popa G. Training and evaluation of entrepreneurial competence in students - sportsmen from higher education institutions of physical education and sport. În: Sport și Societate. Iași, iunie, 2021 p-ISSN 1582-2168, e-ISSN 2344-3693.

- în reviste din Registrul Național al revistelor de profil, categoria B

Popa G. Delimitări teoretico-conceptuale ale activității de antreprenoriat în domeniul sportului din Republica Moldova = Theoretical-conceptual boundaries of the activity of sports entrepreneurship in the Republic of Moldova. În: Știința culturii fizice, nr. 35/1, 2020. Chișinău: USEFS, p. 5-16. ISSN: 1857-4114. eISSN: 2537-6438

Popa G. Cu privire la formarea competențelor antreprenoriale la sportivii de performanță pentru dezvoltarea mediului de afaceri în Republica Moldova (cadru constatativ) = Regarding of entrepreneurial skills for performance sportsmen for the development of the business environment in the Republic of Moldova (ascertaining framework). În: Știința culturii fizice, nr. 36/2, 2020, p.98-107. ISSN: 1857-4114. eISSN:2537-6438

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

Popa G. Entrepreneurial competence in sport. In: Progressive Science and Achievements: Proceeding of the 1st International Scientific and Practical Conference. Doha, Qatar, 2021, p. 292-298. ISBN 978-9927-156-34-2

Popa G. National culture and its influence on entrepreneurship. În: Middle East International Conference on Contemporary Scientific Studies-V. Vol. II. Ankara, Turkey, 2021, p. 329-333. ISBN 978-625-7898-38-6

Popa G. Physical culture and sport in the structure of the modern market. In: "Sport. Olimpism. Sănătate": Materialele Congresului Științific Internațional (10-12 septembrie 2020). Chișinău: USEFS, 2021, p. 629-638. ISBN 978-9975-131-98-8

Teze/rezumat în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

Popa G. Entrepreneurship in the field of physical culture and sports. In: International Scientific Conference. The 1st Edition. Traditions, realities and perspectives of the physical culture development. Chisinau. 2018, p. 90-91. ISBN 978-9975-131-61-2

Popa G. Competența antreprenorială în sport. În: "Sport. Olimpism. Sanatate". Materialele Congresului Științific Internațional. Ediția a II-a. Chișinău, 2017, p.65. ISBN 978-9975-131-51-3.

Cărți de specialitate

Budevici-Puiu A., Braniște G., **Popa G.** Management aplicat în știința sportului și educației fizice. Chișinău: S.n., 2020 (Tipogr. Valinex). 163 p. ISBN 978-9975-68-401-9

ADNOTARE

Popa Ghenadie *”Formarea competențelor antreprenoriale la studenții instituțiilor de învățământ superior cu profil sportiv”*. Teză de doctor în științe ale educației. Chișinău, 2021.

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (187 titluri), 126 pagini text de bază, 3 anexe, 34 figuri, 17 tabele. Rezultatele obținute sunt publicate în 9 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: antreprenoriat, competențe, învățământ superior, studenți, organizații sportive, industrie sportivă, legislație, pregătire profesională.

Scopul lucrării: fundamentarea teoretică și evaluarea experimentală a modelului și a condițiilor pedagogice pentru formarea competenței antreprenoriale la studenții instituțiilor de învățământ superior cu profil sportiv.

Obiectivele cercetării:

1. Analiza literaturii de specialitate cu privire la esența și identificarea specificului activității antreprenoriale a studentului - sportiv, viitor specialist în domeniu.

2. Determinarea structurii, a conținutului și a indicatorilor necesari formării competenței antreprenoriale a studenților.

3. Elaborarea și implementarea modelului de formare a competenței antreprenoriale la studenți, viitori specialiști în domeniu, în procesul pregătirii profesionale.

4. Argumentarea și verificarea experimentală a constructului pedagogic pentru formarea competenței antreprenoriale a studenților.

Noutatea și originalitatea științifică: au fost determinate și caracterizate condițiile pedagogice pentru formarea competenței antreprenoriale a viitorilor antreprenori sportivi în sistemul de învățământ superior (crearea unui mediu educațional orientat spre practică, actualizarea conținutului educațional, care îndeplinește cerințele moderne ale activității profesionale a unui antrenor sportiv și a conjuncturii pieței forței de muncă; dezvoltarea de niveluri, criterii (indicatori), mijloace de diagnostic și evaluare a formării competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi, o combinație de activități de clasă și extradidactice ale studenților, utilizarea în activitate a diferitor forme și metode de predare).

Problema științifică importantă soluționată în cercetare constă în formarea competențelor antreprenoriale la viitorii specialiști în domeniul educației fizice și sportului prin elaborarea și aplicarea modelului antreprenorului, fapt ce va conduce la eficientizarea pregătirii profesionale a acestora.

Semnificația teoretică: au fost formulate prevederi teoretice, care relevă trăsăturile organizării procesului educațional, ce vizează formarea competenței antreprenoriale a viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior.

Valoarea aplicativă: modelul creat de formare a competențelor antreprenoriale ale viitorilor antrenori sportivi în sistemul de învățământ superior, care descrie scopul, obiectivele, abordările, conținutul, mijloacele și metodele de predare, condițiile pedagogice pentru implementarea acestuia, rezultatele planificate și instrumentele pentru diagnosticarea lor; își pot găsi aplicare în sistemul de formare, recalificare și pregătire avansată a antrenorilor în sport, a profesorilor de educație fizică, a profesorilor de educație sportivă suplimentară, precum și a managerilor sportivi.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele cercetării au fost aplicate în cadrul procesului de studiu pentru studenții, masteranzii din USEFS.

АННОТАЦИЯ

Попа Геннадие *”Обучение предпринимательским навыкам у студентов высших учебных заведений спортивного профиля”*. диссертация доктора педагогических наук. Кишинэу, 2021.

Структура диссертации: введение, 3 главы, общие выводы и рекомендации, библиография (187 наименований), 126 страницы основного текста, 3 приложения, 34 рисунка, 17 таблиц. Полученные результаты опубликованы в 9 научных работах.

Ключевые слова: предпринимательство, навыки, высшее образование, студенты, спортивные организации, спортивная индустрия, законодательство, профессиональная подготовка.

Цель диссертации: теоретическое обоснование и экспериментальная оценка модельных и педагогических условий формирования предпринимательской компетентности у студентов высших учебных заведений спортивного профиля.

Задачи исследования:

1. Анализ специализированной литературы и выявление специфики предпринимательской деятельности студента - спортсмена, будущего специалиста в данной области.

2. Определение структуры, содержания и показателей, необходимых для формирования предпринимательской компетентности студентов.

3. Разработка и внедрение модели формирования предпринимательских компетенций для студентов, будущих специалистов в данной области, в процессе профессиональной подготовки.

4. Аргументация и экспериментальная проверка педагогического конструирования для формирования предпринимательской компетентности студентов.

Научная новизна и оригинальность: педагогические условия формирования предпринимательской компетентности будущих спортивных предпринимателей в системе высшего образования (создание практико-ориентированной образовательной среды, обновление образовательного контента, отвечающего современным требованиям профессиональной деятельности спортивного тренера и конъюнктуры рынка труда; разработка уровней, критериев (показателей), средства диагностики и оценки формирования предпринимательской компетентности будущих спортивных тренеров, сочетание классной и внеклассной деятельности студентов, использование различных форм и методов обучения).

Важная научная проблема, решаемая в исследовании, заключается в формировании предпринимательских навыков у будущих специалистов в области физического воспитания и спорта путем разработки и применения модели предпринимателя, что приведет к эффективности их профессиональной подготовки.

Теоретическая значимость: сформулированы теоретические положения, раскрывающие особенности организации образовательного процесса, направленного на формирование предпринимательской компетентности будущих спортивных тренеров в системе высшего образования.

Прикладное значение: модель, созданная путем формирования предпринимательских навыков будущих спортивных тренеров в системе высшего образования, которая описывает цель, задачи, подходы, содержание, средства и методы обучения, педагогические условия ее реализации, планируемые результаты и инструменты их диагностики; может найти применение в системе подготовки, переподготовки и повышения квалификации тренеров по спорту, учителей физкультуры, учителей дополнительного спортивного образования, а также спортивных менеджеров.

Внедрение научных результатов. Результаты исследования были применены в учебном процессе для студентов, магистрантов из ГУФВС.

ANNOTATION

Popa Ghenadie *"Training of entrepreneurial skills at the students of higher education institutions with a sports profile"*. PhD thesis in Educational Sciences. Chisinau, 2021.

Thesis structure: introduction, 3 chapters, general conclusions and recommendations, bibliography (187 titles), 126 pages of basic text, 3 annexes, 34 figures, 17 tables. The obtained results are published in 9 scientific papers.

Keywords: entrepreneurship, skills, higher education, students, sports organizations, sports industry, legislation, professional training.

The aim of the research: the theoretical substantiation and the experimental evaluation of the model and of the pedagogical conditions for the formation of the entrepreneurial competence in the students of the higher education institutions with sports profile.

Research objectives:

1. Analysis of the literature on the essence and identification of the specifics of the entrepreneurial activity of the student - sportsman, future specialist in the field.

2. Determining the structure, content and indicators necessary for the formation of students' entrepreneurial competence.

3. Elaboration and implementation of the model for training entrepreneurial competence in students, future specialists in the field, in the process of professional training.

4. Argumentation and experimental verification of the pedagogical construct for the formation of students' entrepreneurial competence.

Scientific novelty and originality: the pedagogical conditions for training the entrepreneurial competence of future sports entrepreneurs in the higher education system (creating a practice-oriented educational environment, updating the educational content, meeting the modern requirements of a sports coach's professional activity and the strength market conjuncture) were determined and characterized development of levels, criteria (indicators), means of diagnosis and evaluation of the entrepreneurial competence training of future sports coaches, a combination of class and extradidactic activities of students, use in practice of different forms and teaching methods).

The important scientific problem solved in research is the training of entrepreneurial skills in future specialists in the field of physical education and sports by developing and applying the entrepreneur model, which will lead to streamlining their professional training.

Theoretical significance: theoretical provisions have been formulated, which reveal the features of the organization of the educational process, aimed at training the entrepreneurial competence of future sports coaches in the higher education system.

Applicative value: the model created for the training of entrepreneurial skills of future sports coaches in the higher education system, which describes the purpose, objectives, approaches, content, means and methods of teaching, pedagogical conditions for its implementation, planned results and tools for their diagnosis; can be applied in the system of training, retraining and advanced training of sports coaches, physical education teachers, supplementary sports education teachers, as well as sports managers.

Implementation of scientific results. The results of the research were applied in the study process for the students, master students from the SUPES.

POPA Ghenadie

**FORMAREA COMPETENȚELOR ANTREPRENORIALE LA
STUDENȚII INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR CU
PROFIL SPORTIV**

Specialitatea: 533.04. Educație fizică, sport, kinetoterapie și recreație

Rezumatul tezei de doctor în științe ale educației

Aprobat spre tipar: 18.10.2021	Formatul hârtiei 60×84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset	Tirajul 30 ex.
Coli de tipar 2,0	Comanda 21

**Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport
MD-2024, Republica Moldova, Chișinău, str. A.Doga, 22**